

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)	
Hausenstein és Vogler (QuarMarkt 11.)	
Pestben: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9 sz.)	
Nyilvántári czikkék:	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes czikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések külföldön.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégíthessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

A bankügyi viták után.

I.

Pest, febr. 21.

(M. A.) Az immár végperceihez közeledő 1869—1872. évi országgyűlés viselt dolgainak szélesen elágazó területéről, mint nagy jelentőségű, következményeiben messze kiható mozzanat emelkedik ki a heves parlamenti eszmeharc, melynek árai tegnap zajlottak le a törvényalkotás medrében. Hazánk legvitalább érdekei, fejlődésének, anyagi önállósága, és felvirágzásának létfontelletei képezték ezen elvtusának fontos tárgyát. S a tárgyhoz méltó volt maga a küzdelem, melynek élénk, a pártok feszült figyelme és osztatlan érdeklősége által kísért folyamatát legjobban jellemzi azon körülmény, hogy befejezése két izbeni névszerinti szavazás által eszközöltetett.

Midőn lehető objectivitással egy viszapillantást akarunk e parlamenti campagne-ra vetni, mindenekelőtt tárgyának genesisénél kell pár pillanattig megállapodnunk.

Az 1867. évi kiegyezés lényegében érintetlenül hagyta azon viszonyt, mely az osztrák nemzeti bank és a birodalom között addig fennállott. Mint előbb, úgy azután is a bank kényszerforgalommal bíró jegyei közvetítették Lajthán innen és túl az értékforgalmat; a hazai pénzforgalom szabályozása azután is kezei közt maradt a banknak, mely — hogy a legtekintélyesebb szakemberek nyilatkozatát idézzük — „a magyar korona országain kívül székel, többnyire érdekeinket nem ismerő, s már ez okból is kellek nem méltányolható egyének befolyása és vezetése alatt, nem a magyar törvényhozástól, hanem a birodalmi tanácsban képviselt országok törvényhozásától függ, főleg ez országok piacza, ipara és kereskedelme érdekei által vezéreltetik, s a magyar korona országait csak kénye-kedve szerint és annyira részleteti hitelben, a mennyire üzleti érdekében jónak látja, s ha tetszése úgy hozza magával, azonnal megszoríthatja vagy el is vonhatja a nyújtott hi-

telt.”*) Kormányunk csak annyit kötött 1867-ben ki, hogy a bank magyarországi fiókjai, fejlődő iparunk és kereskedelmünk igényeihez képest nagyobb összegekkel do-
táltassanak.

A bank azonban igen csekély mértékben tudott eleget tenni azon mérsékelt kíváncságnak is, melyeket irányában a fejlődésnek indult hazai ipar s kereskedelem támasztott. Különösen két, hazánkra nézve legkárosabb hibáját emeljük ki. Egyik az, hogy drágává tette a pénzt, állandósítván a magas kamatlábat, úgy hogy p. o. most, midőn a kereskedelem és ipar igen csekély összegeket igényel, s midőn a kamatláb — Franciaországot kivéve — egész Európában 3—4 százalék, az osztrák bank 6-os kamatláb mellett hitelez.**) A másik még nagyobb hibája az, hogy magyarországi fiókjai irányában nem tudja — helyesebben szólva, nem akarja teljesíteni kötelezettségeit; hogy különösen a pesti fiókot épen akkor látta el gyengébb dotatióval, midőn itt pénzre legnagyobb szükség volt, minek folytán a kereskedelmi világot már ismételtelen válságok látogatták meg, nem egy tekintélyes cézeget sodorva a bukás örvényébe.

Az osztrák nemzeti bank ezen szűkeklű, anyagi érdekeinkre nézve a legsúlyosb mértékben káros politikája köteleességévé tette a kormánynak és törvényhozásnak: gondoskodni a hazai hitelnek s rendszeres pénzforgalomnak biztosításáról. E köteleesség érzetében küldött ki az országgyűlés annak idején egy jegybankügyi szak-bizottságot oly utasítással, hogy „kihallgatván a pénzügy, ipar- s kereskedelem kitünőbb férfait, tekintettel a jelen pénzügyi válságra, a tényleges viszonyokra, s az (akkori) pénzügyi válságra és annak okaira, adjon indokolt véleményét az iránt, minő törvényhozási intézkedések létesítendők a jegybank-ügyben, hogy a rendszeres pénzforgalom biztosítása mellett a hazai hitel önálló, szilárd alapokon fekvődjék.”

A bizottság eleget tett feladatának, kihallgatta a szakembereket, s azok nyilatkozatainak alapján véleményét is terjesztett a ház elé. Véleményének lényege az, hogy a pénzügyminister utasítsa az osztrák nemzeti bankkal oly egyezmény megkísértésére, mely a rendszeres pénzforgalmat s a hitelszükséglet kellő mértékét a magyar korona országai részére biztosítsa, (mely esetben részünkről is törvényesítettnek a bank szabadalma 18. 6. végéig, a meddig t. i. ő Felsége többi országaiban fennáll); ha azonban ily egyezés nem jöhetne létre, a törvényhozásnak köteleossége lesz e biztosítást a magyar korona országai részére egy önálló jegybank azonnali felállításával is eszközölni. Több mint valószínű, hogy e vélemény a képviselőház is magáévá tette volna, ha még jelentésének tárgyalása előtt, az osztrák bank közgyűlésén, Piepitz bank-igazgató által egy nyilatkozat nem tétetik, mely Magyarországot a bank itteni üzletének megszüntetése, vagyis a legnagyobb finansialis calamitások egyikeként fenyegette. E fenyegetés egy várázsütéshez hasonlóan tette, gyors előintézkedésre szólította föl a törvényhozást, s a jegybankügyi bizottság jelentése azon-

*) Az országgyűlés jegybankügyi bizottságának jelentése. (Képviselőházi irományok, 762. sz.)

**) L. Wahrmann Mór beszédét a képviselőház febr. 17-diki ülésében.

nal ki lön tűzve a tanácskozások napirendjére. Ámde a jelentésben foglalt vélemény nem szolgáltatott többé a teendőkre nézve alkalmas substratumot; a kormányt nem lehet többé kizárólag egy oly bankkal való egyezkedésre szorítani, melynek kebelében hazánk ellen az érintett fenyegető hang emelkedett.

A pártok tehát új substratumokról gondoskodtak, s ezeket határozati javaslatok alakjában Trefort Ágoston és Ghyecy Kálmán a képviselőház elé is terjesztették.

— Az új nagy vasuti üzlet, mely fölött az utolsó napokban sűrűn folytak a tanácskozások, tegnap előtt végleg megkötöttet s a kormány részéről gr. Lónyay miniszterelnök, Kerkápoly, Tisza és Szilágyi miniszterek, a vállalkozó bankok részéről azok képviselői írták alá a szerződést. A szerződés lényege a pénzbeszerzésre vonatkozik, az építésre kijelölt bécshada-zimonyi és a szlavonai pályák mellett azonban a károlyváros-fümei vasut belevonatnak az üzletbe 23.600.000 frt fejében. A konzorcium átvész 80 millió frt erejéig elsőbbségi kötvényeket 84% árfolyammal s ha 86%-on felül értékesíti ezeket, a nyereségben az állam osztozik; a másik 80 millió forint részvényekben fog állani és pedig 40 millió forintig A. jegyüekben, melyekre a konzorciumnak elővételi joga van egy évig, 86% árfolyammal. A török vasutakhoz való csatlakozás szükséges összegéről annak idején az angol-osztrák bank gondoskodik. A törlesztési quota 1/2% s a törlesztés 50 év alatt lesz befejezve.

— Az erdélyrészi képviselők, a választási javaslat fölött értekezletet tartottak. Elnökölt b. Bánffy Albert; Molnár Antal kijelentette, hogy a javaslat azon pontja, mely szerint a 100 füstnél népesebb községek 2, a 100 füstnél kevesebbet számlálók pedig 1 megbízott által vesznek részt a választásban, nézete szerint vagy egészen mellőzendő, mint anomalia, vagy olyképp módosítandó, hogy félreértésre alkalmat ne szolgáltatasson. Zeyk Károly indítványára a pont ugyan megtartatik, módosításával pedig Szilágyi Dezső és Molnár Antal bizattak meg. Ugyan ök módosítást készítenek a választási eljárás azon pontjára is, mely a választás éjjel történő megszakitásáról szól.

Georgicai felolvasások.

III.

Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében.

(Olvasta 1872. február 17 én Gamauf Vilmos, tr.)
(Folytatás.)

2.) A lótenyésztés. Az 1870-izsámlálás szerint esik Erdélyországra 188,264 dr. ló, 1 □ mifldre 197, 1000 lakosra 89 drb. Az egész korona területén 2.158,819 drb, 1 □ mifldre 385, 1000 lakosra 140 drb. Lótenyésztésünk az állami ménesek fennállása óta emelkedett, de azért mégis mintegy 2 millió frt megy külföldre az importált lófajtáért, betudva ez összegbe azon árt is, mit a külföldiek a mi lovainkért fizetnek. A sport elvei és célja még győzelmet vi ki, ámbar Rueff, Biber s más európai tekintélyek bizonyítják, hogy a versenyek közvetett és közvetlen költségei a legvisszább arányban állanak azon haszonnal, melyet a gyakorlati célú tenyésztésnek hajtottak. Bizonyítékul szolgálhat a kisbéri training beszüntető (1869-ben) aránytalan magas költségei miatt.

Már Mária Theresia és II. József alatt kezdett a gond az állami lótenyésztésre fordulni. Az 50-es évek kormánya Kisbért, Báboltát és Mezőhegyest hozta virágzó állapotba. A 11000 holdas kisbéri birtokon angol telivér és félvér lovak tenyésztettek. A ménes kincse Buccaner híres mén, 20,000 frton vásároltatott Angliában: jelenleg 15 éves. Utódai a leg-

híresebb gyepeken győztek, miért is az angolok minden áron iparkodnak őt visszaszerezni. A mén évenként 40—45 kancazt (3/5-részen idegen) fedez. Hátatási díj 500 frt. Kisberről évenként mintegy 30 ménesikő kerül ki árverés által; átlag áruk drbkint 1250 frt.

A báboltai 7000 holdas ménesuradalomban telivér és félvér arab ló tenyésztetik. A fedezett állomások számára 4 éves méneket szolgáltat ki.

A mezőhegyesi, 27000 hold birtokkal ellátott méntelep szintén a fedezett állomások számára nevel arab méneket. A három méntelepből évenként circa 120 kancazsikő kerül eladásra.

— Ezen államménési intézmény ellen dr. Czilchert Robert szólalt föl s azt iparkodott bebizonyítani, hogy ez intézmény hazai lótenyésztésünk emelésére sem közgazdasátilag, sem tenyésztésileg nem hat jól. Indítványozza, hogy a meglévő anyag 30—50 törzsre osztva árvereztessék el s így menjen át a magánzók birtokába. E tanácsra Kozma Ferenc min. tanácsos s a lótenyésztési osztály főnöke választott. Az államménési intézmény csak akkor lesz eltérő, ha a magán értelem, érdek és szorgalom egy ilyennek tartását már fölöslegessé teszi. Eddig azonban sajnos, még nem jutottunk el. A méntelepek évenként 488 fedezett állomást látnak el, 30—40000 lovat adnak a hadseregnek, helybeli és távolról érkező fedeztetéseket végeznek s készen is sok tenyészanyagot juttatnak a vevők birtokába. Az 50 törzsre való felosztás és eladás nem kivihető. Az államménési intézmény tehát még megtartandó, azonban a hatás emelése végett a kormány azt eszközli, hogy: 1) szaporítja a fedezett állomások számát, 2) több kanca anyagot fog kibocsátani a magánosoknak, 3) miáltal a mének száma is redukálható lesz s csak néhány költséges törzsmén tartására fog szorítkozni. 4) így haladva aztán a tenyész anyag pótlását a vidékek majd maguk is eszközölhetik.

(Folyt. köv.)

Országgyűlés.

(A képviselőházban a választási javaslat fölötti vita foly. A részletes tudósítás, sokban jelentéktelen, mozzanatainak felsorolása helyett érdekesnek tartjuk b. Kemény Gábornak, a febr. 23-diki ülésen elmondott nagyhatású beszédének egész terjedelmében való közlését.)

B. Kemény Gábor beszéde,

a választási javaslat ügyében.

Megvallom, t. ház, nem érzem magamat igen kellemes helyzetben akkor, midőn a t. házban a szólas tág zsilipjei kihuzattak, és midőn az ülés végén egy negyed órányi időseke van, legalább az ülések rendes tartama szerint, a szólasra. (Felkiáltások: Holnap! Ma! Zaj.) Nem is beszélnek különben, ha az erdélyi viszonyok, illetőleg oly viszonyok nem hozattak volna fel, melyek a valóságnak, a tényállásnak meg nem felelnek; miután azonban ezen adatok rendelkezésemre állanak, kötelességemnek tartom a fölhozottakat rectificálni. (Halljuk!)

Akkor beszélni a házban nem épen kellemes, midőn már 8—10 szóznak egymással kicserélte nézeteit. Egyik oligate kimondotta, hogy az a baja a törvényjavaslatnak, hogy az nem egyéb, mint toldás-foldás, férczmű; a másik, azt feleli, hogy nem is lehetne más, nem is lenne idő oly törvényjavaslatot nyújtani be, mely megfelelhetne a tudománynak, a sistematus elmélet minden kíváncságnak. Erre megint jó a válasz, tehát miért nem terjesztetett be hamarabb? Erre viszonválasz: tulajdonképp az országgyűlés rendelé el cselekvényének sorát.

Be is volt már régen nyújtva a választási javaslat; de annyi volt az elintézendő ügyek halmaza, hogy abban mindig a fontosabbat, a legsürgősebbet, a legégetőbbet választotta ki; erre azután idő nem jutott. És ha végre jutott volna is, akkor megint két oly kérdés volt előttünk, melyet most épen oly kevésbé lehet megoldani, mint ezelőtt egy esztendővel, t. i. a census kérdése, miután ezzel összefüggésben van a kataster kérdése. A második a választókerületeknek megállapítása, mely

csak azután eszközölhető, ha vannak rendes, állandó egybeírásaink, ha lesznek rendes, állandó névlajstromai a szavazóknak, mit megint a kataszteri munkálatok alapján lehet eszközölni szilárdan, biztosan, határozottan. Nem szándékom most azt vitatni: nagy-e vagy kicsiny a mostani választási census; de állítom, hogy biztos cataster hiányában, egy mozgó, változó bázisra állandó épületet emelni csakugyan lehetetlen.

Ismerjük az ellenvetést, hogy mily veszedelmes, hogy mily rossz az, hogy nem egy teljes sistemikus művet nyújtott be a miniszterium s ennek nyomán miért nem készített a központi bizottság maga oly művet, mely kiállná a tudományok és magasabb elméletnek minden kritikáját? Én azt hiszem, ez a múnék nem hibája. A rendes parlamenti eljárás szerint s épen magokban azokban az államokban, melyek az öngazgatást százados időn keresztül gyakorolják, megfordítva a természetes utat az, hogy a felmerülő szükséghez képest részenként alkottatnak a törvények. Soha sem lehet találni valami teljes elméleti tökélyt az életben, s ki ez után kap, az úgy jár, mint a ki sokat markol és keveset fog.

Az egész politikának vezéreszméje, melyet, gondolom, hogy a tudaláról sem fognak megtagadni, az exigenciák kérdése; igen is, a politika az exigenciák tudománya. A létező viszonyokkal, a létező állapotokkal kell számot vetni, elhatározni, hogy meddig s miért nem tovább? mily irányban, s miért nem más irányban kell haladni? ez a politika feladata. Hogy szoktak készülni a nagy politikai választásról szóló elméletek, a melyek minduntalan szönyegre kerülnek a 19-ik században és miként jutnak a választási törvények különböző parlamentek asztalára? Felállítatik a nagy elv, hogy mint souverain, az azt megillető hatalmat gyakorolja a törvényhozásba. Jól van; következik erre a második, a nép, a maga egész tömegében, s mint olyan képtelen részt venni a törvényhozásban. Igaz; következik a harmadik s utána a negyedik tétel: hogy tehát a választások azok, melyek által s csak a melyek által vesz részt a törvényhozó hatalom gyakorlatában. Ez a souverain joggyakorlatok eljárása, működése. Ez a par excellence souverain joga a népek. Itt már azután helyes a helytelennel vegyülni. Legelőbb is bátor vagyok megjegyezni, hogy minden oly államban, melyben öngazgatás van, melyben százados törvények s öngazgatási gyakorlatok fejlődtek ki, van a törvények egy kútforrása, a mely habár nem is oly fontos, mint a parlament, de mindenesetre egy forrása a törvénynek, és ez maga a gyakorlat. Így tanúsítja ezt Anglia, így volt ez elismerve Magyarországon, Királyhágón innen s Királyhágón túl. Van, kik azt hiszik, hogy a nép csak a törvényhozói hatalom gyakorlatában veszen részt a képviselő választások által. Azok, kik ezt hiszik, nézetem szerint, tévednek.

A parlamentek, bármennyire akarták abstract theoriák szerint rendezni, nem pusztán törvényhozói hatalmat gyakorolnak. Hanem mint a parlamentaris kormány alkotói, egyszerűen igen fontos, bár indirect befolyást gyakorolnak a közigazgatás- és az igazságszolgáltatásra is, mondom, nem directe, hanem indirecte. Tehát

„KELET” TÁRCZÁJA.

Miss Alda.

Fortoul L. beszélte.

(Folytatás.)

II.

Mihelyt valaki megjelent a palota előterében, azonnal legnagyobb figyelem tárgya lett a néger előtt. A kapu egészen nyitva lévén, ez ember és feltűnő magaviselete nem kerülhetett ki a kapus vizsga szeméit, ki nagy vaskos alakjával, egyesítve magában a meghunyászkodás és szemtelenség jellegét.

— Hé! mit keressz itt! kérdé tőle.

— Én itt ül . . . nem csinálni roszat senkinek.

— Takarodjál innen, itt nem maradhatsz.

Az öreg nem felelt semmit, fölkel és a sarokká mellé állva, a falhoz támaszkodott, onnan tekintve szét jobbra, balra. Fél óra eltelté után, a vastag kapus, kinek e szemléldés sehogys sem tetszett, becsapta egyik kapuszárnyát, mely a néger felől volt. Ez nyugodtan végigmérte szeméivel a haragos cerberust s akkor csendesén a másik kő mellé állott.

— Talán bizony csufolódssz velem! kiáltá a kapus emelt hangon s kipirult arccal.

már egyéb is van benne, mint a mire számítottak a theoretikusok; és itt van mindjárt egész tömkelege az elméleteknek és tétéleknek, a melyből nem könnyű kibontakozni. Ezeknek tetszésére előállanak az egyenlőségi és politikai jogokban való személyes fejenkénti egyenlőség tanával. Nem kívánczok ezen tétel bírálata bocsátkozni. Csak azt jegyzem meg, hogy ezen tétel sem törvény, sem életben, gyakorlatban nincs meg Angliában, sőt mondhatnám, organikus ellentétben áll a monarchiának elméletével. Különb, mint mondom, ennek bírlatába nem akarok bocsátkozni. Csak azt kívánom még e tekintetben előadni, hogy miután a basis ily közvetlenül állapított meg, vagy általános körvonalakból alakult, az arra épített következmények elmélete nem lehet biztos. Lehetne talán közmegnyugvásra megállapítani azon célt, mely a választási törvényben elérendő. Például, miért nem lehetne elfogadni azt: Választó legyen mindenki fia ez államban, ki egyszersmind elég értelmes arra, hogy gyakoroljon politikai jogot, és elég független, hogy csakugyan a saját maga vetélkedésének legyen kifejezője. De hogyan érvük el ezt? Minden szó értelmezésére könyvet lehetne írni. Minden tétel életbeléptetése a gyakorlatban egész seregét, halmazát fogja maga után vonni a SS-oknak a választási törvényben; és a miként? mindig kérdés fog lenni. Ilyenmőlvont tétélek a politikában soha nagy fontossággal nem bírnak. A politikai élet gyakorlatában mindig a közvetlen viszonyok legbehatóbb tanulmányozása a feladat és azokból kifolyó intézkedések nyújtják a természetes, biztos előhaladásnak a legnagyobb garanciát.

Miután ez a jelen szönyegen forgó törvényjavaslatban megvan, én azt általában a részletes vita alapjául igen szívesen elfogadom.

Két törvényezikkelyvel áll szemben a szönyegen forgó törvényjavaslat. Az egyik a magyarországi 1848-diki V-ik, a másik a kolozsvári ugyancsak 1848. II. t.-czikk.

Nem kételkedem azt kimondani, hogy ha csak az erdélyi törvényvel szemben állanának, bármennyire megtámadtatott is az a tulsó oldalról, én nem pártolnám ezen törv.-czikket. Ebben az erdélyi viszonyokat illetőleg nem igen találom előhaladást; a magyarországi viszonyokat illetőleg igen is látok jelentékenyt. Itt azonban nem úgy állok, mint erdélyi képviselő, legalább úgy tartom, hogy erdélyi vagy nem erdélyi, királyhágón-inneni, vagy királyhágón-tuli képviselő, mindnyájan az ország képviselői vagyunk. Mikor törvény hozatik, feladatunk: tisztába jönni a felett, vajjon az a közre, az egészre nézve jó hatással van-e, és ha az létrejön, mennyi jó, és vélekedésünk szerint mennyi nem jó benne.

Ha így latba vetem a pro és contra felhozott érveket, a leghatározottabban azon nézetben vagyok, hogy Magyarország irányában jelen törv.-javaslat alapján történő előlépések sokkal fontosabbak, mint azon hiányok, melyek netán Erdély irányában mutatkoznak. Ezért fogadom el ezen törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául. Ha a magyarországi törvényt tekintem, az a censustilletőleg, a melynek megoldását ezen módon, mint a törvényben van javasolva, az 1848-ki törvény szel-

lemével egészen megegyezőnek vélem: egy olyan valaminek, a mi elméletileg is kiállja a kritikát, e mellett a gyakorlatban kivihető, — nem megyen túl a határon, addig elmegegyen és ott megáll; senkitől s választási jogot el nem vesz, bármennyire is állította legyen Debreczen várossa t képviselője az ellenkezőt, de a törv.-javaslat senkitől sem veszi el a jogot. Igen nagy előnye pedig a szönyegen fekvő törv.-javaslatnak, hogy a helyett, hogy elméletek tömkelegébe bocsátkoznék, biztosan uton halad. A helyett, hogy oly elméletekre támaszkodnék, a melyekkel e tekintetben nem vagyunk tisztában, mert megváltozik az alap, hogy ha a census-alapot is megváltoztatjuk, és a katasterre nézve egy új törvény hozatik; a helyett, hogy talán tapogatóznánk a sötétben, a tapasztalás egész biztos útján haladva, azon irányban vezet, a melyen haladni szükséges. Ha tekintetbe vesszük, hogy az összeírások sokkal correctebbek lesznek a szerint, hogy ha tekintetbe vesszük, hogy egyszersmind a szellemi töke is fel van véve ezen törvényben, a mi a 49-kiből kimaradt; ha tekintetbe veszem, hogy a választási eljárásra nézve igen jelentékeny javításokat látok benne: mindezek oly fontosaknak tetszenek nekem, hogy Magyarországot illetőleg határozottan igen nevezetes előlépésnek és helyeseknek tartom.

A mi Erdélyt illeti, habár kigyót, békát hallottam is felhozni ellene; habár számtalanszor ismétlik, hogy ez mennyire rossz, és hogy mennyire szűkebbül és feudál érzelműek voltak azon karok és rendek, a kik egybeíránt azon időben a törvényeket Magyarországon is hozták, nem látom benne azon feletle nagy hibákat. Erdélyben a választási jognak alapja a negyed telek helyett, a mi ott nem létezett, egy kerek adóösszegeben mondatott ki. Hogy az nagy vagy kicsi, nem fogok róla szólni, fentartom akkorra, mikor újabb census-törvénynek behozatala után tisztába fogunk jönni a felől a biztos összeírások nyomán.

(Folyt. köv.)

Színházi szemle.

Kolozsvárt, febr. 25.

„Színházi képtelenségek“, „Haydemann és fia“, „Bibor és gyász“: im a legközelebbi három nap története a kolozsvári színház művészetnek. E játérend maga elég jellemző arra, hogy a színi referensnek megkönyítse commentatori feladatát, kivált ha még hozzáteszi, hogy mind a három előadás telt ház, sőt a legutolsó zsufoltház előtftolyt le. Színészeink minden nap újabb tanujelét észlelhetik annak, hogy a kolozsvári színházlátogató közönség ritkítja párját; s ha a méltánylatban lehet túlzás: közönségünk elnézése és túrelme a tulzolt pártfogás e határát igen gyakran átlépte. A „Színházi képtelenségek“-et rövid időköz alatt másodsor is végig nézni, a nélkül, hogy óvatossákk lennénk, nehogy Zajongi jutalomjátékában az „árok-szállási szintársulat“ képtelenségeit komoly kiadásban kelljen átboszankodnunk: erre valóban csak a mi közönségünk báránytúrelme és páratlan műszeretete képes.

— Igen . . . nézze — ezt mondva feltúrta balkarján felső öltönyének ujját, hasonlóan az inget, és a kapus nagy bámulatára, fekete karján] vörös pontokkal körvonaloza ott állott a Flars név; nézze! ismétlé.

A kapus nagyon különösnek találta, hogy urának neve egy öreg szerezcsen karján legyen bevésve.

Miért van e név itt?

— Ez emlékeztetni nekem nevét.

— Furcsa gondolat! igen de — kezdé ujból a néger, megérintve ujával egyik fényes gombját a kapusnak, ki azonnal hátrább vonult — igen de — folytatá előbb lépve s a kapu-aly közepéig hatolva — Milady Flars itt van?

— Flars grófné ő nagyságát érte nemde?

— Jes. . . .

— Jes, jes! Hát talán angol vagy?

— Oh! én angol, spanyol, és francia; de ismerni Milady. . . . és a kicsi. . . . miss Alda.

Mire a néger kinyújtva karját, alig két lábnyi magasan a föld felett tartá kezét, jelezni akarván ez által, hogy kis gyermekről beszél, és e fölébredt emlék vidám mosolyt intézett ajkaira. Ezen különös találkozás, és az öreg szerezcsen sajátos beszédmodja, képesek lettek volna, a vastag kapusnál kevésbé korlátozt elméjű embert is zavarba hozni.

Annyira igénybe is volt véve figyelme, hogy nem látta a mint egy úr közeledett, ki be akart lépni s kinek a néger elzárta útját, a mint a kapunyílás közepét elfoglalva annyira

De térjünk az előadásokra.

Kezdjük az utolsón. Vasárnap, febr. 25. „Bibor és gyász“-ban, Hegedüs sikerült történeti drámájában Temesvári mutatta be magát harmadszor. A szerep, mely ma este osztályrészelül jutott (vak Béla), nem igen nyújt nagy tért a tehetség és képesség kitüntetésére: a szenvedő vak ifjú herceg, ki csak a vallásos, martyrszerű önmegadásban talál vigaszt, mig nem a szerelem játszóársául szegődék keblében a vigasznak, szerelem, mely a trónig követi őt: ez az egypár vonás, mely Béla alakjának tartalmat kölcsönöz s mely pár vonást ha sikerült a színésznek híven visszaadni, helyét betöltötte, habár nem is nyújtott sokat. Temesvárinak sikerült e vonásokat kiemelni; s habár a megadás alatt lappangó néma fájdalom kifejezésére, mely vak Béla alakjában mintegy personificatiót nyer, nem is érte el a bevégeztségség végső fokát; de e tekintetben is minden esetre kielégítő volt. Sőt a a jelenete, melyben vaksága feletti rég visszafajított fájdalom az őt felkereső király-nagybátyja és küldöttség előtt kitör, alig hagyott fenn kíváncsi valót. Csak hogy itt is igen érezhető volt hangjának gyöngesége, mi az erősebb kitörésben szinte faldoklással fajult.

A ki Temesvárit mindhárom fellépte után akarja és tudja megítélni: meggyőződhetett arról, hogy ha nem is valami teljesen beféjezett, egész individualitásában kifejezett művészséggel áll szemben; de tehetség, szorgalom az egész, habár nem is mindig eredeti felfogás, s a kivitelben való öntudatosság érdemesé is teszik őt, a kolozsvári színpadon igen érezhetővé vált hiányát a szerepkörébe eső daraboknak betölteni.

Boér Emma Idilje és Mitrá István királya igen sikerült alakok voltak.

Boér Emma a szerelem-vallomási jelenetben olyan sok erőnek, az érzelme annyi melegségének adott kifejezést, hogy méltó pendantja volt Jászai M. Clotildjának (Fernandában). A többi szereplők közül kár volt Pál atya szerepét annak a kezébe adni, a kiében volt s a ki meglehetősen elmosódott vén pater alakját mutatta Pál atya szép szerepében. S evvel be is zárhatnók szemlénket; mert a pénteki és szombati előadások még említést is alig érdemelnek. S különösen Zajongi jutalomjátéka, Müllernek ez az absolute tartalmatlan drámai monstruma, csak a bámulatot és ama kérdést keltheti föl: hogyan találkozik színész, ki e darabot érdemesnek tartja eljátszani, sőt még jutalomjátéka'ul is választani.

De még egy pár szót a „M. Polgár“ referensének. A nélkül, hogy Temesváriban valami egethasogató portentumot latnánk, s a nélkül, hogy a föltétlen dicsoztásban vagy lebuszásban találnók a színi referens feladatát: azt hisszük, hogy a lerántás nem kritika s az indokolatlan elítélés nem színi recensio. S ezt tette a „M. P.“ (o) jegyű referense „Fernand“-ról hozott referadájában. Pedig mikor (o) bevallja, hogy csak akkor az egyszer látta Temesvárit s ez egyszeri látásra minden argumentálás nélkül lerántja: nem gondolja meg, hogy a mellett hogy igazságtalanul jár el, még a bámi távoli vagy közeli kuforrásból eredő személyeskedés gyanujára is jogot ad;

hadonázott kezeivel, hogy lehetlen volt tőle behatolni.

— Hát itt nem lehet bejutni! mondá az ujonan érkezett, ki nem volt más, mint Chalaín ur.

Teljes diszben volt öltözve, fénymázos cipők és szalmaszín kesztyűkkel. Udvarlását akarta tenni Valentine kisasszonynál.

A kapus megrettent e hangra s a néger is visszafordulva, sietett oldalt lépni, hogy helyet adjon; de a véletlen úgy akarta, hogy e hirteleni mozdulatával lába megérintse Chalaín ur finom cipőjét, melyen ez érintés sárfoltot hagyott.

— Ostoba, marha! rivált rá Chalaín ur s keményen meglökte az öreget, hogy az hat lépésnyire tőle rázuhanat a növényház oldalára.

Nem lehet tagadni, hogy igen kellemetlen dolog volt oly emberre nézve, ki udvarlását vala teendő, fénymázos cipőjét besárova látni; de mindent összevéve, a visszatérítés kissé tán mégis igen kemény volt, épen egy filantropiától. Különb, nem tartozott a néger pártolók közé s ez enyhítő körülményül szolgálhatott rá nézve. A boszuságtól kivörösödve lépett be az előcsarnokba. E perczen megjelent a Valentine kisasszony komor ajaja, tudakozva urát nézve nevében a kapustól: ki legyen azon öreg néger és hogy mit akar itt? Flars kisasszony a palota egyik ablakából látta a történeteket.

— Istenemre! — mondá a kapus — én nem tudom, hogy mit akar; olyan furcsán beszél! de úgy látszik ismerte régebben a gróf urat.

s nem gondolja meg, hogy valakit falusi eclcsiába küldeni papnak s e végett közbenjárását igérni meg, a journalistai plaisanterie meglehetősen vastag nemének megjárja ugyan; de a mellett, hogy nem igaz, még jogtalan is.

Mert hát elvégre is, bármily apodicticus bizonyossággal akarja is (o) „levágni“ Temesvárit, mikor úgy tűnteti föl őt, mint a ki szinpadunkon s tán még (o) kritikáján is alól áll: mégis annyit mind a kolozsvári, mind pedig a pesti, kassai stb. közönség, a „M. P.“ színi referense magas anathemájával szemben elismert, hogy Temesvári a vidéki színészet nem utolsó jelensége. S ha nem is üti meg (o) kritikájának magas mértékét; de szakmákörében, vidéki színészeti viszonyaink közepett, egyike azoknak, a kik a sivar kilátásokkal szemben legalább is nyugpontot nyújtanak arra, hogy a tagadhatlan decadencia mellett, mely színésztünket ez időt jellemzi, ne veszítse a műpártól minden reményét.

Temesváriának, tagadhatlan, vannak és pedig számos hibái; — vajon melyik színésznek s hozzá még vidékinek ne volnának? — organuma nem a legerősebb; hangsúlyozása és kiejtése némi idegenszerűséget árul el; fel fogásában nem mindig s nem egészen eredeti. Igen, de mindez még nem jogosít fel, hogy föltétlenül s egyszeri látásra „levágjunk“ egy fiatal színészt, ki előtt a tanulás, tökéletesedés hosszú útja áll még. S ha fel is tárjuk, — a mint kötelességünk — leplezetlenül hibáit: érdemeit s előnyeit sem hallgathatjuk el, mert ez már jogtalanúság lenne a színészszel, iudokolatlanság a kritikával és kiméletlenség a közönséggel szemben. (S. A.)

A KELET magán-távirata.

Feladott Pesten, febr. 25. 19 ó. 60 p. d. e.
Érkezett: febr. 25. 11 ó. 10 p. d. e.

A tegnapi Iparos gyűlés rendben folyt le; bizottság küldetett ki a program elkészítésére.

Vakanovics Treszky ezredes Belovármegye főispánját elbocsátotta, mire az egész tisztviselői-kar, az alispán kivételével, lemondott.

A képviselőház ma folytatja a választási törvényjavaslat feletti vitát.

Mihailovits zágrábi érsek leköszönt; állására többé visszatérni nem akar.

Értesítés.

A kolozsvári m. kir. állami képezdékben a népiskolai — elemi — tanító-és tanítónő képzítő vizsgák f. 1872-évi április 4. és következő napjain fognak megtartatni.

Miről a képesítésre jelentkezni szándékozók azon figyelemztetéssel értesítettek; hogy minden jelentkező tanító és tanítónőjelt a ministeri szabályzó rendelet 3. § a értelmében keresztlevéllel tanulmányairól, eddig folytatott

A komorna közölte urnőjével a feleletet de csakhamar visszatért újból, hogy kisasszonyához vezesse a néger, ki beszélni óhajtott vele. . . Ez kissé sántitva, látható örömmel követte őt. Nehány percz múlva elegans kis salon közepén Valentine előtt állott kit ülve talált, könyvvel kezében. De fölkelt a mint belépett a néger, ki mélyen meghajolt előtte s kalapját honya alá kapta.

— Miss Alda? — mondá kérdő és kételkedő hangon, nagy figyelemmel vizsgálva a fiatal leányt s be sem várva a feleletet, fejét rázva tévé hozzá:

— Oh! nem —

— Nem, én nem az vagyok, kit ön Aldának tart. Beszél ön francziául?

— Jes, mijs.

— Hisz ez angolul van.

— Én mondani: jes, de tud franczia is.

Egy lépést tett előre, megsérült lábával tántorogva.

— Roszul bántak önnel, nemde? monda Valentine részvétellel; üljön le. Ne féljen esemmit.

A néger leült a tisztelőt oly mértékével, minőt zépzete szerint egy piros selyemmel bévont karszék megérdemelt, és szót:

— Jó miss maga; jó mint Milady Despres.

— Lesz olyan jó — kezdé Valentine — megmondani nekem, ki ön és mit akar? — A néger határozatlanul vakarta füle tövét. Különben tán méltányos, hogy előbb én mondtam meg ki létemet, folytatá. — Én Flars Valentine vagyok, leánya Flars grófnak, kinek tán hallotta hírét.

pályájáról és erkölcsi magaviseletéről szóló bizonyítványokkal felszerelt folyamadrányát, a vizsgálatra kitűzött határnap előtt legalább 14 nappal a kolozs-Doboka megyei tanfelügyelőséghez (kolozsvárt belkőzép ntsza 530 szám) beadni köteles, a később érkezett folyamadványok nem fogadtatnak el.

A kolozsv. áll. képezdek igazgató tanácsának 1872-ben Február 10-án tartott üléséből.

Kovácsi Antal
jegyző.

Tizenkettedik közlemény

„A k-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél felállítandó önkéntes tűzoltó egylet részére történt nagylelkű adakozásokról.

Tek. Ladányi Sándor urivén:
Nagys. Graef m. k. honvédtábornok ur 20 frt. Mélt. Bernát Albert őrnagy ur 25 frt. Mélt. Szigethy Miklós ur 10 frt. Mélt. Böldy Gergely ur 10 frt. Mélt. Kabós Dániel ur 10 frt. Nagys. Inczedy m. k. honvéd ezredes ur 5 frt. Tek. Schütz János ur másodizben 10 frt. Tek. K. Papp Miklós ur 5 frt. Összeg 95 frt.

Fogadják a nemes adakozók őszinte köszönetünk nyilvánítását. K.-Monostor, 1872. február 23.

Kodolányi Antal.
Gamauf Vilmos.

— A fentebbi kimutatás alkalmából fölhívjuk az erdőlyrészi törvényhatóságokat és vidékeket, hogy a hozzájuk is eljuttatott aláírási íveket, bármily csekély adománnyal is, e hasznos intézmény buzgó kezdeményezőihez mielőbb beküldjék, mivel a megvalósítás ideje elkövetkezett, — a gazdasági tanintézet növénydekeinek tűzoltókká leendő képeztetése pedig az egész országgrésznek válik hasznára, az országgrész minden vidékére szétoszló növénydekek apostolaiként szerepelvén majdan országszerte a tűzoltó-egyletek áldásos intézményének. A kolozs-monostori tűzoltó-egylet tehát nem áldozatot, hanem gyümölcsöző befektetést kér a törvényhatóságoktól.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 25-én

— A királyi első kihallgatásra oly sokan iratkoztak be a királyi kabineti irodában, hogy ha ő felsége csak egy-egy percig akarná meghallgatni a kérelmezőket, a beirt audienzia kőrök fele sem jutna a király elé. Valószínűleg ő felsége az első kihallgatás után pár napra második kihallgatást is tart.

— Gr. Andrássy Gyula közös külügyminister és neje e hó 23-án érkeztek Bécsből Pestre és az „Europa“ szállodába szálltak. A külügyminiszter ezuttal csak pár napot fog a magyar fővárosban időzni márczius elején azonban ismét lejt Pestre s valószínűleg huzamosabban fog az udvarnál maradni.

— Őn ismer Flars-t. És a néger mosolyogva tartá Valentine elé meztelen karját, ki arról meglepetve olvasta le apja nevét. Ezután kibocsátva újból öltönye ujját, gondolkozó hangon folytatá: — Valentine? Nem ismerni. . . de milady Margaret. . .

— Marguerite-t akar tán mondani? szakítá őt félbe a fiatal leány, — anyámat Liton Margueritnak hívták.

— Oh! jess . . . Liton Margaret. . . ismétlé a néger könnyes szemekkel, oh! jól esmerni őt. . .

— Ismerte anyámat?

— Egész kicsi, miss, csak ilyen kicsi, nem nagyobb. Őreg néger akkor ifjú, és százszor vitte karján, a cukor-náddal rakott szekeren. . . és én énekelt mindenféle néger dal, a tabagói ültetvényről. . . Oh a vén Tóbi baja kihullni fejeéről, de az mindig itt marad és tenyerével homlokára ütött.

Valentine meglepetten s bámulattal szemlélte, és hallgatta szavait, nem tudván a mondottakat összeegyeztetni azon gyér emlékekkel, melyeket apja által anyjáról birt, ki alig egy évvel azután, hogy neki életet adott, meghalt. De az öreg Tóbi nem tudta, hogy már nem él, s a boldogságtól ragyogott tekintete azon gondolatra, hogy azonnal meg fogja őt látni s a legalázatosabb kőrő hangon folytatá: — És vén Tóbi igen boldog lenni miss, ha csókolja kicsi régi Margareta keze, ki most Flars milady. . .

(Folyt. köv.)

— Gr. Andrássy Gyula e hó 25-én kihallgatáson lévén ő felségénél ez idő alatt udvari kocsi küldtek az Európába, hogy a gr. máháját a királyi várba szállítsa, hol külön lakosztályt rendeznek be számára. Gr. Andrássy azon nyolcz nap alatt, melyett Pesten tölt, a Király közvetlen közelében fog lakni.

— A muzeum-egylet által rendezett tudományos (talán népszerű?) felolvasások elseje szombaton délután folyt le a városház nagytermében, igen szépszámu férfi és női közönség jelenlétében. Ez alkalommal Brassai Sámuel, m. igazgató olvasta föl Herbich Ferencz m. ör értekezését, Kolozsvár geológiai viszonyairól s egy itt létesíthető artézi kútról. Az értekezés legfőképp Dr. Pávai Eleknek a Magyar földtani egylet közlönyében megjelent, ugyane tárgyról szóló, cikke ellen polemizált, a mi egy népszerű tudományos fölolvásának nem a legnagyobb dícséretére válik, miután a laicus közönséget sokkal inkább érdekli az ismeretszerzés, mint az, hogy dr. Pávai állításai megállhatnak-e a tudomány ítélőszéke előtt? Az értekezés eredménye különben az volt, hogy nagyon kétes, ha vajon lehetne-e Kolozsvárt artézi kút furása által jó ivó-vízzel ellátni s értekező inkább vízvezeték létesítését ajánlja s Szamos forrásától. Brassai Sámuel az értekezés tudományos kifejezéseit fölvilágosító megjegyzésekkel és mutatóványokkal kívánta érthetőbbé tenni.

— A közös külügyminiszterium, egyetértve a magyar és a lajtántuli közgazdasági miniszteriumokkal, jövő márcz. hó 16-dikára nemzetközi congressust hívott össze a vesztég-zárlati intézmény tökélyesítésének érdekében, hogy így a marhavész elterjedésének minél biztosabb gát vethetessék. Miután e kérdés nem csak országunkat, hanem közvetve Európa nyugati államait is érdekli: méltányos, hogy a többkiadásokból, melyek az intézmény tökélyesítéséből származnak, minden érdekelt fél bizonyos részt hordozzon s remélhető is, hogy e congressus ily értelemben is fog határozni. Magyarországot ez értekezleten dr. Zla mál Vilmoson kívül dr. Mina János, a kolozsvári orvos sebészti tanintézet rendes és a k-monostori gazdasági tanintézet rendkívüli tanára fogja képviselni, mint a ki a moldva-oláhországi határszéli viszonyoknak alapos ismerője.

— Az országos képviselő választások, ha az új választási törvény márczius 10-ig szentesítve lesz, az azonnal elrendelendő összeírás befejezése után körülbelül június 10-ke és 20-ika között fognak megtörténni. Az új országgyűlés ez esetben október közepe táján ül össze, mint a pesti lapok írják.

— A kir. cultusminister a kolozsvári állami tanítódképezde ideigl. igazgatónjóvé Sziklay Máriát, a szabadkai tanítódképezde ideigl. igazgatónjét; ugyamde segédtanítónvó pedig Rauschmann Czeczilia okleveles tanítónt nevezte ki. Reméljük e kinevezések folytán elvégre nyugalom és csend költözik be e nagyfontosságú intézetbe.

— A képviselőház e hó 24-én tartott ülésében Kállay Ödön a választási törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a női szavazatjog behozatálát sürgette, legalább oly alakban, minőben az 1848 előtt létezett!

— Tegnapelőtt este 1/2 10 órakor a Rhedei ház udvara balesetnek volt színhelye, a mennyiben egy 12—13 éves leányka, az általános biztosító társulat egyik szolgálja feleségének testvére, valamely csekély mulasztás miatt keményen megfenyítettvén, kétségbeesésében a II-ik emelet folyosójáról leugorván, egy ép akkor elhaladó fiura zuhant és lábát törte. A fiunak semmi baja nem történt; a leányt kórházba szállították.

— A slavoniai inségesek számára 300 000 forintnyi kölcsön fog jelzálogi biztosíték mellett folyóvá tétetni a magyar államkincstár részéről.

— A helybeli hordár-intézet igazgatósága falragaszokon tudatja, hogy ez intézményt újra szervezi s egyszersmind hordárainak tetteleges állományában mintegy 30 egyént elfogad. Helyes.

— A bécsi urak házának örökös tagjai gr. Kinsky Octavián, Oswald József, gr. Thun-Hohenstein a külügyek és a császári ház ministerének közreműködésével, e hó 19-én tettek le ő felsége kezeibe esküiket.

— Vajda Szt.- Ivánon a ref. népiskola javára közelébb a szomszédvárosok tánczkedvelő ifjúságának élénk részvéte mellett vigalmat rendeztek, mely a jótékony célra 60 frtot jövedelmezett.

— Mélt. Berzenzei László M.-Vásárhelyt tervelt felolvasását a részvételemség másodsor is megbuktatá s így a szelleműs felolvasás jobb idő reménye marad. A jeles népszónok prédikációjára nem kevesebb mint hat egyén jelent meg; így jelenti ezt szomoruan (maga nevében) az „Erdély.“

— Az alvidékről e hó 20-án 200 tagból álló küldöttség tisztelt Lónyainál s Bitó minisaternél, gr. Ráday királyi biztosságának — fenntartását kérve. A minisaternő az felelte, hogy a kormány is

nagy elismeréssel van Ráday iránt, egyszersmind meggyőződését fejezte ki, hogy a hatóságok s maga a közönség is erőlyesen gondoskodni fog a közbiztonság érdekeiről.

— A spanyol kormányra is ráillik, mit Shakespeare az időről mondott, hogy az nem más, mint változásra változás. Legújabb távirat szerint ugyanis Madridban a ministerium csupán előrelátásból, hogy a crisis kérdése annál könnyebben megoldassék, leköszönt; Topette és Serrano bizatván meg az új cabinet kártyávarának megalkotásával.

— Dumas Sándorról érdekes dolgokat ír egy franczia lap. A nagy tevékenységű író hirneme egy kissé az utóbbi időkben alább szállt, de még sem indulhatott meg új lap a nélkül, hogy Dumas a munkatársak névsorába ne szerepelt volna. Villemessant is felszólította a közreműködésre midőn „Grand Journal“-ját megindította. Dumas egy hat kötetes regényt ígért az új vállalat számára. — „Egyelőre az is jó volna, ha két vagy három tárczát, egy beszélt és csevegéseket írál.“ — „Mindent irok“ — szólta Dumas — legközelebből egy sorozatot kezdek a kigyókról.“ — „A kigyókról?“ — „Igen, én ismerem őket, életnek felét tanulmányozásukkal töltöttem; nálam jobban senkimen ismeri ez érdekes állatotkat. A tárczáknak roppant hatása lesz.“ Villemessant elfogadta az ajánlatot s miután tudta, hogy Dumas soha sincs bővében a pénznek, így szólott hozzá: „Ha előlege van szükséged, szolgálók“ — „Most nincs; először történik ugyan életemben, de való igazság.“ Alig ment haza azonban Villemessant, Dumas titkára jelent meg nála, elismervényt nyujva át az előlegképpen felveendő 15 Louis d'orról. A titkár másnap tárczát vitt Dumastól, ki ugyanakkor Havreba rándult. Még ez előle Dumas táviratilag kért 400 frankot s egy órával később új táviratot kapott Villemessant: „Barátom 600 frankot küldj s ne négysszázat. Csókollak. A tárcza utban van.“ — Az előre bejelentett tárcza csakugyan még az nap megérkezett, de Dumastól csupán négy sort tartalmazott. A két első sor így hangzott: A kigyókról jó barátom Revviltől kölcsönzöm át e sorokat“ a cikk végén pedig e sorok álltak: „Legközelebbi tárczacikkemben a boa kigyóval, e csodás állattal foglalkozom.“ Villemessant csakugyan a Dumas neve alatt adta ki a Revviltől tárczákat.

— Karvázi Gyula jó hírből álló kereskedőnk mai számunkhoz mellélt gazdasági, kerti és veteménymagvak árjegyzékét ajánljuk helybeli és vidéki t. gazdáink figyelmébe.

A szerkesztő postája.

A. F.—Sz. A.—P. J. uraknak helyt. Névtelen felszólalásoknak helyet nem adhatunk lapunkban, ha legalább a szerkesztővel nem tudatják az illetők — titoktartás ígérete mellett — nevüket. A fenforgó esetre nézve egyébiránt utalunk mai színházi szemlénkre.

KÖZGAZDASÁG

A Kolozsvári pinczer egylet kimutatása 1871 évről Kiadás 15 tag gyógyköltsége 136 f 18. kr. 1 tag temetési költsége 35. f. Felszerelés számla szerint 2. f. 90. xr. Havi illeték felhajtási díj 9. f. Iparos kölcsönpénztári-díj 50 kr 1872 átvitel 501 f. 36 kr. főösszeg 774 f. 94 kr Bevétel. 1870 áthozat 465 f 59 kr. Havi illeték 1871-ben 269 f. 60 kr. Könyvdíjak 9 f. Tőkepénz kamatja 28 f. 20 k. Bizonyítványokért 2 f. 55 kr. összesen 774 f. 94 kr. Tauffer János elnök. Lumtzer János ellenőr. Walter Károly pénztárnok.

Nyiltér*)

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, feb. 25-én.

Mársik János, vasuti hivatalnok Pestről. Springer József, kereskedő N.-Váradról. Erdélyi Ferencz, birtokos N.-Váradról. Graza György, ügyvéd B.-Hunyadról. Ignác Károly ref. lelkező B.-Hunyadról. Klerman Adolf, kereskedő M.-Vásárhelyről. Kászony Elek, birtokos Déésről. Csizsér János, birtokos Déésről. Kovács Ferencz, magánzó Kutyalváról. Száva Sándor, magánzó Kolozsvárról. Kenderesy Ignác, birtokos Hunyadmegyéből. Szentkirályi Gábornó birtokosnó Vásárhelyről Binder János birtokos F.-Vinczről. Adler Ignác kereskedő N.-Váradról. Fodor Juliánna Fehérvárról. Bálint György becsübtos M.-Vásárhelyről. Leszik Eugénia nevelőnő K.-Fehérvárról. Kovács Ferencz birtokos Küküllőmegyéből. Debordás Gergely birtokos Görgényből. Finta Lajosnó birtokosnó Felvinczről. Czolner István, vasuti hivatalnok Egeresről. Szimonics Pál, Debreczenből. Timár Károly, birtokos Küküllővárról. Varju Imre, birtokos B.-Hunyadról. Schvarcz Károly, kereskedő Déésről. Kovács Károly, Pestről. Elekes György, birtokos K.-Fehérvárról. Erdélyi Ferencz, birtokos Váradról.

*) E rovat alatt közlötteként csupán a sajtóhatóság irányában vállalt felelősséget sork.

(83)

Hirdetmény jelzálog-kölcsönök iránt.

Alóírt hitelintézet igazgatósága tisztelettel jelenti, hogy a m. általános földhitelrészvény társulattal létesült összeköttetésénél fogva

fekvő birtokra is eszközöl kölcsönöket.

Ily kölcsönök 500 frttól kezdve bármily magasságig terjedhetnek és 24 $\frac{1}{2}$ vagy 36 év alatt fél éves részletekben fizetendők vissza. A 24 $\frac{1}{2}$ éves kölcsönök 8 $\frac{1}{2}$ %, a 36 évesek 6 $\frac{1}{2}$ % kamatfizetéssel teljesen törlesztetnek, azonban a határidő lejártá előtt is vissza-fizethetők.

A kölcsönök csak telekkönyvezett birtokra és a becsérték fele részéig adatnak.

Kolozsvár területén fekvő épületekre hasonlóan eszközölünk kölcsönöket.

Tisztelettel kéri fel tehát alóírt igazgatóság mindazon föld és házbirtokosokat, a kik ily jelzálog kölcsönt óhajának felvenni, hogy ez iránt hozzá fordulni szíveskedjenek, biztosítván őket gyors eljárásról és a lehető legkedvezőbb feltételekről.

Kolozsvárt, február 21-kén, 1872.

A Hitelbank és Zálogkölcsön-társulat Igazgatósága.

(82)

(2—3)

Báró Splényi Henriknek Tompaházán van több **1000 Riszling, Oporto, Klévner, Rulländer és Trámini sima szőlővesszője**

ezere 5 frt o. é. eladó.

Valamint kaphatók ottan e fajtájú igen **jó 1871-beli borok** is. Értekezhetni személyesen, vagy levél által a tulajdonossal N.-Enyeden.

STEIN JÁNOS

Kolozsvártt

ajánlja az ev. ref. főtanoda, általa már számos éveken át kezelt

könyv- és könyomdáját.

A **könyvnyomda** helyisége az utóbbi időben megnagyobbított és legújabbban is egy új gyorsajtóval gazdagodott, úgy hogy jelenleg már **három gyors- és egy kézi-sajtó** s egy **simitó-gép** van működésben.

Számos és gyakorlott szedőimnek az új és mostan divó esinos be-tüknek halmazai állnak rendelkezésükre.

Könyomdában is ügyes, **szakértő kőmetsző** s rajzoló és **két sajtó** a szükséges személyzettel foglalkoznak.

Évtizedek óta e téren működve sikertült minden a nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagoknak **legjobb és legolcsóbb forrásait** fedeznem fel.

Az itt elmondottak képezik **azon tényezőket**, melyek lehetővé teszik, hogy minden

könyv- és könyomdai munkát

a **legrövidebb idő alatt**, a **legizlésteljesebben** s oly **jutányos árban** vagyok képes kiállítani, hogy e téren bátran kiállok a versenyt bármely hazai könyv- és könyomdával.

Elvállalok mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszer-tári jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignetek, újévi és más alkalmi üdvözlőlevelek, baromutlevelek, vásárcédulák, hirdet-mények, bármely nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák ízletes kiállítását.

Bátor vagyok pedig különösen a **kir. törvényszékek**, **megyei- s városi hatóságok** és a **községi előjáróságok** figyelmét arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektetek.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgálok a gyakrabban előforduló min-tázatainak birtokában lévén.

Az új „**polgári törvénykezési rendtartás**”-ban és a **Kolozsmegye** gyalui egyesbirája által a község előjáróságok részére kiadott „**utasítás**”-ban előforduló magyar akár román szövegű nyomtatványokból — melyekből kész-letet tartok — külön kis mennyiségben **konz számra** is jutányos árban szolgál-hatok. Az „**utasítás**”-ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: **magyar vagy román** szövegű nyomtatvány szükséges-e?

Egyidejűleg **bátorságot veszek magamnak könyvkereskedésemet** (bel-középutca **456** szám) és **papirkereskedésemet** is (főter **2** szám, a tanácsház tözsomszédságában) **emlékezetbe hozni.**

Kolozsvártt, 1872, Január 1-jén.

Kész szolgálók:

STEIN JÁNOS,

(434)

(7—*)

könyvárus, könyv- és könyomdász s papirkereskedő.

(3)

(9—*)

Javitott VIDACS Ekék

Erdélyország gazdasági viszonyaihoz alkalmazva kaphatók:

Jankó Vincze gépgyárában

Kolozsvártt.

Nagyobb eke ára	18 forint.
Kisebb eke ára	17 „
Eketaliga ára	10 „

Továbbá készen kaphatók:

Szóró és tisztító rosták	65 forintért.
Törökbuza fejtők	45 és 65 „

Megrendelések elfogadtatnak egyéb gazdasági gépekre is.

Ugyanott azonnal **bébe adható egy kisebbféle csép-lőgép**, 3 hónapra 120 forintért.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Melléklet: Karvázy Gyula Gazdasági, kerti és veteménymagvak árjegyzéke.

(84)

(1—3)

Eladó kereskedés.

Sárossy Elek örökösei, **vas- és fűszer kereskedéseket eladó-vá tették.** Az eladási feltételek megtudhatók Kolozsvártt Dávid Antalnál.

Legújabbban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében kapható:

ÖNÜGYVÉD

vagy is **gyakorlati útmutatás**

mindennemű jogügyletek elintézésére és a közéletben előforduló okiratok s beadványok szerkesztésére

a legújabb törvények alapján,
különös tekintettel a királyi bíróságok szervezetére,

245 iromány-példával felvilágosítva
birák-, ügyvédek-, jegyzők- és felek használatára.

Irta Knorr Alajos, Pest 1872. Ára 2 frt 80 kr.

ALPÁRI.

Költői regény hat könyvben. Irta Balogh Zoltán. Kiadja a Kisfaludy társaság.
Ára 1 frt 20 kr.

Az új ipar-törvény.

Ára 30 kr.

Községi faiskola.

Alapvonalok a gyümölcsstenyésztesre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta **Kócsi Károly**, a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-rét, X. és 200 lap. Ára 1 frt 50 kr.

Honismeret.

Földrajzi és történelmi képek kérdések- és feleletekben.

Néptanodák számára írta **Ujassi Farkas.**

Ára kemény kötésben 40 kr.

Egyházi beszédek.

Irta s elmondta **Filó Lajos** nagy-körösi ref. lelkész.

I. füzet: Ünnepi és alkalmi beszédek.

Ára 1 frt 50 kr.

Panoráma.

Irta **Székelly Tiborcz.** Ára 25 kr.

Haller Károly, Hilibi.

Az általános polgári törvénykönyv,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

n. 8-rét (816 l.) Ára 6 frt. Vásonkötésben 6 frt 80 kr.

Haller Károly, Dr.

A váltóeljárás

a maros-vásárhelyi k. tábla területén jelenleg érvényes alakjában. n. 8-rét.

(VII. 60 l.) 40 kr.

Groisz Gusztáv, jogtudor. stb.

Magyar polgári törvénykezési rendtartás.

(1868: LIV. törvényezikk.) Felvilágosító és utasító jegyzetekkel. n. 8-rét (662 l.)

5 frt. Váson kötésben 5 frt 75 kr.

Erdély nagyfejedelemségben érvényben lévő

peres és perenkívüli eljárásra

vonatkozó szükségesb rendeletek gyűjteménye. 8-rét (216 l.) 1 frt 60 kr.

Sajtó alatt van:

A királyhágón inneni rész

(Erdély)

községeinek betűrendes névtára.

A legújabbban életbelépett kir. törvényszékek, járásbíróságok, adóhivatalok és utolsóposta megjelölésével.

A 10—11 nagyvire terjedő munkára előfizetést s aláírást **1 o. é. forint-jával** folyvást elfogad Stein J. könyvkereskedése.